

УДК 378.147.34:618

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ

А. М. Бербець

Буковинський державний медичний університет

USAGE OF INTERACTIVE METHODOLOGIES IN CONDUCT OF PRACTICAL CLASSES OF OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

A. M. Berbets

Bukovyna State Medical University

У статті розглянуто використання сучасних інтерактивних методик при проведенні практичних занять з акушерства та гінекології. Показано, що основна увага при використанні даних методик повинна надаватись вдосконаленню практичних навичок та формуванню клінічного мислення у студентів.

The article provides information about the usage of modern interactive methodologies in conduct of practical classes of obstetrics and gynecology. It's been reflected that the main attention in usage of the mentioned methodologies should be paid to improvement of the practical skills and forming of clinical mentality of the students.

Вступ. Навчальний процес у вищій школі потребує широкого запровадження новітніх методик. У першу чергу, це стосується медичної освіти, оскільки студент-медик повинен засвоїти не тільки значний обсяг теоретичного матеріалу, а й оволодіти важливими практичними навичками, необхідними в подальшій роботі. Ефективність засвоєння практичних навичок зростає при використанні інтерактивних форм навчання.

Основна частина. Інтерактивне навчання (від англ. interact: inter – взаємний і act – діяти) – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачену мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність, інтелектуальну спроможність [2].

До таких форм належать:

- інструментальні – технологічні, комп'ютерні, комунікативні;
- міжособистісні – здатність до співпраці, об'єктивної критики, соціальні та етичні зобов'язання;
- системні компетентності – адаптація до нових ситуацій, здатність створення нових ідей, постановка та прогнозування результатів досліджень [4, 6].

До ознак інтерактивного навчання належать:

- наявність спільної мети і чітко спланованого очікуваного результату навчання;
- опора при навчанні на суб'єктний досвід кожної людини;

– навчання вибудовується на основі діалогу, наприклад викладачем та студентами, чи лише студентами, або, наприклад, між студентами і комп'ютером;

– позитивна взаємозалежність студентів, творчість, співпраця у навчанні;

– досягнення особистого успіху можливе лише за умови досягнення успіху всіма учасниками освітнього процесу;

– активність, ініціативність всіх студентів в освітньому процесі;

– створення комфортних умов навчання, студент повинен відчувати свою інтелектуальну спроможність;

– передбачає наявність проблемного завдання, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності тощо, виробляється та відстоюється (або змінюється під дією аргументів) власна позиція в атмосфері взаємної підтримки, доброзичливості;

– виключення домінування однієї думки над іншою, і учасників процесу один над одним;

– поєднання індивідуальної, парної, групової, колективної роботи [2, 4, 5, 6].

Враховуючи вищенаведене, навчально-методичний процес, на кафедрі акушерства та гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології БДМУ були внесені певні зміни. Навчальний процес здійснюється як у вигляді “традиційних” форм (лекція, практичне заняття), так і з використанням дистанційних технологій навчання (сервера MOODLE БДМУ).

© А. М. Бербець

На практичному занятті для усвідомлення та виокремлення студентами структурно-логічного ядра теми весь об'єм нового матеріалу поділяється на основні підрозділи. Заохочується активізація студентами “старого багажу” (знань, набутих на попередніх курсах). Значна увага надається міжпредметній інтеграції, зокрема з курсами анатомії, патологічної фізіології, патологічної анатомії. Наприклад, при розборі теми “Акушерські кровотечі” студентам пропонується згадати патофізіологічні механізми геморагічного шоку, а, скажімо, при розборі теми “Порушення менструального циклу” – фізіологічну регуляцію нейроендокринної системи організму. Згаданий прийом дозволяє при проведенні заняття перейти до методики “мозкового штурму” для засвоєння нового матеріалу. Таким чином студенти проходять шлях від знайомої інформації до незнайомої, від простішого матеріалу до складнішого. Методика “мозкового штурму” стимулює мислення, творчі здібності, має “енергетичний вплив” для кожного студента, що дозволяє виділити найбільш цінні ідеї нової інформації [6]. При цьому увага студентів акцентується на практичній частині матеріалу, зокрема пропонується самостійно розробити програму обстеження та лікування пацієнтки з тією чи іншою патологією, в тому числі при невідкладних станах. Крім того, протягом заняття заохочується обговорення та обмін досвідом між одногрупниками (особливо, якщо вони з різних країн). Використання такого прийому належить до “методики групової дискусії” [6] і сприяє ефективнішій роботі кожного студента на занятті. Викладач в такому випадку бере участь у діалозі зі студентами, тоді як методика “фронтального опитування” використовується дещо рідше. Це дозволяє знизити градус психологічного напруження на занятті, створити більш комфортні умови для студентів, що сприяє кращому засвоєнню ними матеріалу.

Для закріплення застосовуються розбір ситуаційних задач та “кейс-метод” [3]. Використання кейс-методу дозволяє розвивати навички колективної роботи, висловлювати свої думки, судження, які супроводжують певну ситуацію, обговорення, вміння виступати та відстоювати свої пропозиції. Роль викладача при цьому методі полягає у правильному підборі клінічного випадку для обговорення (clinical case), а також у тому, щоб за допомогою власного клінічного досвіду “наштовхнути” студентів на правильну відповідь. Практика проведення занять на клінічній кафедрі показує, що найкраще студенти запам'ятовують клінічні випадки, в розборі яких брали безпосередню участь.

Виходячи з цього, на практичних заняттях кафедри акушерства та гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології БДМУ значну частину часу студенти проводять у відділенні, “біля ліжка пацієнтки”. Використовуються два підходи до роботи студентів у відділенні. Перший – безпосереднє закріплення практичних навичок студентами, коли відбувається активізація не лише розумової, але й психомоторної діяльності студента. Наприклад самостійне виконання студентами під контролем викладача пельвіометрії, прийомів Леопольда, акушерського обстеження, заповнення партограми, аускультативної серцебиття плода, кардіотокографії реальним пацієнтам створює у студента належний емоційний фон, підвищує його відповідальність, змушує його відчувати себе в ролі лікаря, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу, зокрема практичних навичок. Важливою умовою є розподіл студентів при роботі з пацієнтами на групи по трое-четверо осіб (“методика малих груп”), що дає можливість особі, що навчається, присвятити більше часу безпосередньо відпрацюванню практичної навички (замість тривалого очікування своєї черги).

Другий підхід до роботи у відділенні полягає в наступному. При відвідуванні студентами пологів або кесаревого розтину детально розглядається клінічна ситуація пацієнтки, її анамнез, показання до операції, якщо така має місце, а також дії медичного персоналу, тобто застосовується “кейс-метод”.

У випадку відсутності пацієнтки з патологією по темі заняття можна використати метод “рольової гри” [6], коли студенти можуть застосовувати свої знання як для вирішення клінічної задачі в якості “лікаря”, так і створити свою клінічну ситуацію, перебуваючи у ролі “пацієнта”. Розігрування ролей створює сприятливий для навчання клімат, оскільки вся група бере активну участь в інсценуванні реальних ситуацій.

Рівень отриманих знань оцінюється шляхом *тестового контролю, вирішення ситуаційних завдань бази даних МЛП “Крок-2”*. У навчальному процесі використовуються різні варіанти тестових завдань (тест-тренажер, тестовий контроль, тестування у режимі діалогу, тестові завдання з використанням елементів зображення, тестові задачі). Їх використання сприяє полегшенню та прискоренню сприйняття навчального матеріалу. На заключному етапі практичного заняття для найкращого запам'ятовування вивченого матеріалу, правильного способу здійснення конкретних дій при виконанні практичних навичок використовується метод “демонстрації”. При цьому студенти залучаються до перегляду техніки виконання

маніпуляцій, оперативних втручань, демонструються слайди, навчальні відеофільми з відеотеки кафедри.

Заохочуються новітні форми самостійної роботи студентів: підготування мультимедійних презентацій (замість реферату) написання тез.

Використання навчального середовища MOODLE також належить до інтерактивних методик. Згідно з нашим досвідом, перевагу слід надавати роботі сту-

дентів з даним навчальним компонентом в поза-аудиторні години.

Висновок. Отже, для покращення професійного рівня студентів-медиків необхідним є широке запровадження в практику освіти інтерактивних методик. Це дозволить покращити засвоєння студентами теоретичного матеріалу та практичних навичок з акушерства та гінекології, а також прискорити формування у студентів клінічного мислення.

Література

1. Бербець А. М. Досвід викладання дисципліни “Акушерство та гінекологія” студентам-іноземцям за допомогою середовища “Moodle” / А. М. Бербець, О. А. Андрієць, О. В. Бакун // Матеріали Х ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю “Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі” (18–19 квітня 2013 року, м. Тернопіль). – Тернопіль : Укрмедкнига, 2013. – С. 31–32.

2. Войцешук Л. Є. Інтерактивне навчання – технологія сучасного навчання / Л. Є. Войцешук // Вісн. Запорізького нац. ун-ту. – 2011. – № 3(15). – С. 46–49.

3. Корж А. А. О воспитании клинического и аналитического интегративного мышления врача / А. А. Корж // Международный мед. журнал. – 2006. – Т. 12, № 1. – С. 122–124.

4. Мілерян В. Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах : метод. посібник / В. Є. Мілерян. – К. : Хрещатик, 2006. – 80 с.

5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

6. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник / С. О. Сисоєва. – К. : ЕКМО, 2011. – 324 с.

Отримано 25.02.14